

20.10.2020

OKV/763/10/2020

OKV/763/10/2020-OKV-3

ASIA**Syyttäjän menettely tutkinnanjohtajana****KANTELU**

Kantelija on 4.11.2019 oikeuskanslerille osoittamassaan kantelussa arvostellut syyttäjänviraston aluesyyttäjän menettelyä tutkinnanjohtajana tutkintailmoitusasiassa.

Kantelun mukaan tutkinnanjohtaja on 1) siirtänyt syyteharkintaan epäillyn rikoksen, josta kantelijaa ei ole esitutkinnassa kuultu ja josta ei ole yksilöityä teonkuvausta, 2) lainvastaisesti jättänyt kantelijalle toimittamatta hänen pyytämäänsä esitutkinta-aineistoa, 3) perusteluita ilmoittamatta jättänyt kantelijan pyytämiä esitutkintatoimenpiteitä suorittamatta ja 4) jättänyt tekemättä esitutkinnan lopettamispäätöksen asiassa, jossa kantelijan käsityksen mukaan ei ollut enää syytä epäillä rikosta, ja siirtänyt asian syyttäjälle.

SELVITYS

Apulaisvaltakunnansyyttäjä on antanut kanteluun 25.3.2020 päivätyn lausunnon, johon on liitetty aluesyyttäjän 23.2.2020 päivätty selvitys.

Keskusrikospoliisilta on tilattu esitutkintapöytäkirja.

RATKAISU**Oikeusohjeita**

Esitutkintalain 7 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan rikoksesta epäillylle on ennen kuulustelua yksilöitävä teko, josta häntä epäillään.

Esitutkintalain 4 luvun 15 §:n 1 momentin mukaan asianosaisella on esitutkinnan aloittamisen jälkeen oikeus saada tieto esitutkintaan johtaneista ja esitutkinnassa ilmi tulleista seikoista sekä esitutkinta-aineistosta, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Saman pykälän 2 momentin mukaan asianosaisella ei ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta ennen tutkinnan lopettamista, jos tietojen antamisesta on haittaa asian selvittämiseksi. Pykälän 3 momentin mukaan asianosaisella ei ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta, jos tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi.

Esitutkintalain 3 luvun 7 §:n mukaan asianosaisen pyytämät kuulustelut ja muut esitutkintatoimenpiteet on suoritettava, jos hän osoittaa, että ne saattavat vaikuttaa asiaan, ja jollei niistä aiheudu asian laatuun nähden kohtuuttomia kustannuksia.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Esitutkintalain 11 luvun 1 §:n mukaan esitutkintapäätöksestä, joka voi vaikuttaa asianosaisen oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin, on tehtävä kirjallinen päätös.

Esitutkintalain 10 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan esitutkinta päätetään kuitenkin saattamatta asiaa syyttäjän käsiteltäväksi, jos tutkinnassa on selvinnyt, ettei rikosta ole tehty taikka ettei asiassa voida nostaa ketään vastaan syytettä tai esittää muuta rikokseen perustuvaa julkisoikeudellista vaatimusta.

Arviointi

Aluesyyttäjä on selvityksessään myöntänyt tutkinnanjohtajana laiminlyöneensä riittävän huolellisesti varmistaa, että tutkija kuulustelussa toteuttaa aluesyyttäjän ajatuksen siitä, että epäiltyyn kunnialoukkaukseen sisältyy myös epäilty virkavelvollisuuden rikkominen virkamiestä velvoittavan lainsäädännön rikkomisena.

Aluesyyttäjä myöntää myös jättäneensä toimittamatta kantelijalle tietoa pyydetyn lisätutkinnan suorittamatta jättämisestä. Kertomansa mukaan syynä tähän on pääosin ollut ”muusta työpaineesta johtunut unohdus”. Muilta osin aluesyyttäjä katsoo selvityksestään tarkemmin ilmenevin perustein menetelleensä lainmukaisesti tutkinnanjohtajana.

Apulaisvaltakunnansyyttäjä toteaa lausunnossaan, ettei kantelijalle ole ennen kuulustelua rikoksesta epäiltynä ilmoitettu, että häntä epäillään kunnianloukkauksen lisäksi myös virkavelvollisuuden rikkomisesta. Samalla on jäänyt ilmoittamatta, millä menettelyllä kantelijan epäillään syyllistyneen virkavelvollisuuden rikkomiseen. Aluesyyttäjä on apulaisvaltakunnansyyttäjän mukaan tältä osin menetellyt esitutkintalain 7 luvun 10 §:n 2 momentin vastaisesti. Omalta osaltani hyväksyn apulaisvaltakunnansyyttäjän kannan.

Apulaisvaltakunnansyyttäjän lausunnon mukaan tutkinnanjohtajana toiminut aluesyyttäjä on menetellyt harkintavaltansa rajoissa jättäessään toimittamatta kantelijalle hänen pyytämiään esitutkintatietoja esitutkinnan ollessa vielä kesken. Hyväksyn tämän kannan viitaten esitutkintalain 4 luvun 15 §:än ja apulaisvaltakunnansyyttäjän esittämin yksityiskohtaisempiin perusteluihin.

Edelleen apulaisvaltakunnansyyttäjä katsoo lausunnossaan, että tutkinnanjohtajana toimineen aluesyyttäjän olisi tullut tehdä esitutkintalain 11 luvun 1 §:n mukainen esitutkintapäätös ratkaisustaan olla suorittamatta kantelijan pyytämää lisätutkintaa. Itse ratkaisun olla suorittamatta lisätutkintaa (jota ei sinänsä kantelussa arvostella) apulaisvaltakunnansyyttäjä hyväksyy viitaten esitutkintalain 3 luvun 7 §:än. Näiltä osin hyväksyn apulaisvaltakunnansyyttäjän kannan.

Siltä osin, kun kantelussa arvostellaan tutkinnanjohtajana toimineen aluesyyttäjän ratkaisua lähettää kantelijaa koskeva rikosasia syyteharkintaa varten syyttäjänä toimivalle aluesyyttäjälle, hyväksyn apulaisvaltakunnansyyttäjän lausunnossaan esittämän kannanoton, jonka mukaan asia on ollut perusteltua saattaa syyttäjän käsiteltäväksi. Apulaisvaltakunnansyyttäjä on perustellut kantansa asianmukaisesti.

Yhteenvetona katson tutkinnanjohtajana toimineen aluesyyttäjän menetelleen lainvastaisesti laiminlyömällä huolehtia siitä, että rikosasiassa epäiltynä olleelle kantelijalle ennen esitutkintakuulustelua ilmoitetaan, että hänen epäiltiin syyllistyneen kunnianloukkauksen ohella myös virkavelvollisuuden rikkomiseen. Aluesyyttäjä on menetellyt lainvastaisesti myös laiminlyödessään tehdä esitutkintalain 11 luvun 1 §:n mukaisen kirjallisen päätöksen ratkaisustaan olla suorittamatta kantelijan pyytämää lisätutkintaa.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aiheutta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentissa säädetään, että jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan aiheutta syytteen nostamiseen. Saman pykälän 2 momentissa säädetään, että jos asian laatu niin vaatii, oikeuskansleri voi kiinnittää asianomaisen huomiota lain tai hyvän hallintotavan mukaiseen menettelyyn.

Huomioon ottaen asiassa esille tulleet seikat kokonaisuudessaan katson riittäväksi laillisuusvalvonnalliseksi toimenpiteeksi kiinnittää aluesyyttäjän huomiota hänen lainvastaiseen menettelyynsä hänen jättäessään tutkinnanjohtajana noudattamatta esitutkintalain 7 luvun 10 §:n 2 momentin ja 11 luvun 1 §:n säännöksiä tässä päätöksessä aiemmin kuvatulla tavalla.

Mainitussa tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni aluesyyttäjälle.

Kantelijalle toimitetaan tämän päätöksen liitteenä kopiot apulaisvaltakunnansyyttäjän lausunnosta ja aluesyyttäjän selvityksestä.

Muihin toimenpiteisiin kantelu ei anna aiheutta.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Tom Smeds